

Vladimir Leban: Mirkič Terjezjin

lokvarski govor

Blu je ljeta devjetanpedesetga, pø druj uəjsk, an Løkuarji so lih turka kəpal. Ni jø blu prou dost, ma sə rekl »kar j Buəh dau, tistu bma sprabl u hrəm.« An z niu sə nəsil u beračih, druj uzil s kərjola, tist, kə sə mjel bel deleč, pø s kešnim uəjščem, kə jø jəmu lesjena kuəla z rink. Zvječer sə bli usi zgojen an sə kuəmi čakal pəstejle.

Ma adən večjer jø blu drgač. Babe an čeče s ljetale uprjek an prable, də je pərs dəmu Mirkič Terjezjin, kə jø biu u Franciji. Hitra s šle kuantē ad hiše də hiše, an druj dan s ga hədil kar uadna gljedat an sprašuat, kuot je hod an kej je vidu. Prab jem je usesorta, də jø pø Francij puhna vetur, də ni abedne lakate, če člebik djela an də po fabrikəh nəmjestā lədi djelje take mašine, kə nem prabje robot. Čudəl sə se, a jø tuo use rjes. Ma h Mirkiču jø z anpar dni pərs tud zaščitənk, ga njeki spršavu, potle pø mu je rjek, də more prist u Čəpən nə zaščita.

An rjes se je Mirkič že druj dan naprap u tist guont, ku je pərs z nem dəmu, an jø biu prou štman. Hnogam je šu čes Skoku vrh u Čəpən nə zaščita. Ukrad ni neč, mə s ga sulih spršuvəl, zəkej jø pø vjəs ujid čez meje an kej jø djelu u Francij. Rjek jø nem, də jø biu pər partizanih an pø uəjsk ni jemu kuot zə djelt an zətuo j ušou čez meje. Ni pø teu nem pəvjədt, də jø biu u tujsk legij an də si ih uəzil u Afrika an də sə dole s kouc tukl zəmurce. Kə sə zaščitənk vidəl, də ni abedən kriminalc, sə ga spustil dəmu.

Dəma gə jo čakala negua mat Marička, k sji tədəməč rekl Majeti. O kulkət jø ta nuna jamrala, də bə le pərs njen Mirkič ejkrət dəmu. An kj pərs, jø pø drgač jamrala, kə jø je doskrt atuk. Učasih jø mogla uist uən s hiše kar u žəkuonih, də jih ni fasala pə glap. Zə hmal sə Majeti pelal u dom anemoglih u Idrje, kuodr jø tud umrla (bejn Buəh ji dej vječən mir an pokoj an večna luč nej ji svjet).

Ma Mirkič jø dəma tud kej malga nərjet. Naproulu jø dərua pə mejih, zlast kəšne fajn gəščake an ahtu, də gə ni kešən feštər vidu. Ejkrat jø užagu adna pədkapnca an uən z nje narjed pru ljep žlip. Kə ni jəmu štjerne, jø žlip nəpjəlu kar u səsjedua Prmejčeva štjerna an jø hod kar h nem pø uoda. U vrtu jø sədil turka an kə jø zrasla, jø s štajnga zə kouce pər usak turk lukne nərjed. Potle j uzjel njemška gelma, kə jø jəmu nə rakl prvjezana, an hot z nuo u strnišče pə scənica, jø nos u vrt an usaka lukne pəsebe zleuu. Ujesen jø jəmu təkuo debjela turka, də sə mu bli usi Krtənvasarji fouš. O tud ad aletrike jø dost vjedū. Dəma jø scin ukəp anpar reči an jø žje jəmu nərəjen »detektor« an pəslušu Radio Luksemburg. Kəšnəmu jø tud kej malga pomagu, də jø

dubiu kəšən soud, drgač jə pə uži u socjalna pədpura. Ma tokət kə jə puštər pərnjes socjalna pədpura, o tokət jə blo sigurno hura. Pənəuad jə šeu u hətəl an nažgau pə konjaku. Təpərua jə piu s tamičkenih štampəlnu, potle jə zəčjel s təvelikih glažu. Kə gə j pjača zədost pərlja, tokrt jə pəršla na dan gourəjne pə francuəska al pə bi kəšən rjek, də mu j jejsk abərənlu. A jə blu adnih »mətmazel, parlavu france, mersi« an pəduobnega. Kə jə biu že faj n trd, se je sprap od mize an zəpjel »Naprej zastave slave«. Mə ni šlu prou deleč. Že kə jə pərš skuəjz urata də štejn, jə biu problem. S təljeva noga je še šlu, k jə stop nə taprava noga, mu je kljecənla an Mirkič bunf pətljeh. »Orko dindjo, dobra djela ta konjak,« jə rjek an se uljek də kəntuəona od hətəle, potle se pərlj zə kamne an Mirkič j biu spjet pəkonc. Neč se ni apucu, sama pəgljedu jə, kuot jə Krtna uas an šul də lip, tud če gə jə zanašala. O, onde jə biu vsaj gvišən, k se jə nəslon. Ma problem jə biu, kəkuo jet nəprej. N ljeva roka sə ble kəprive an kəmroč, na təprava roka pa kau. Pə še cješta je bla usa zgumpana, sə so kamən uən štrljel an umjes jə blu dost šudra. Ma Mirkič nə bi biu Mirkič, če nə bi jəmu mərua kərajže, sə jə biu konc koncu le telegrafist u partizanih. Njemcu se ni bau, pə se buo bau jet u Krtna uas. »Jok brate,« bi rjek negou pərljatu Benedik. An Mirkič vzame zalet, an ejnkrat ljeua, ejkrat djesna, hajd naprej. Kə jə pərš blizu kala, gə ni tolk uljeklu n tapraua roka, gə je uljeklu bel nə ljeva, pa nə ljeva, pa spjet nə ljeva an Mirkič »štrbuk« u kəprive an u kəməroč. Njeki cajta jə blu use pər miru, potle pə se jə le sprap uən s kəpriu, se pəstap pəkonc an prut duəmu. A lejga hudiče, zdəj gə jə zəčjelu nost pə nə tapraua roka, pə anpar koraku naprej, pa nə tapraua, pa spjet nə tapraua, pa še mrua na tapraua an »uuursk« notər pəd Prkalska bəzga. Spjet jəə blu njeki cajta tihu, potle pə jə le pəršu uən, se pastap pokonc an mima Ljenke an hajd naprej do Kušmanəve agraje an rante. O, zdej jə biu nə guišnem, kə jə jəmu ranta u rokəh. Pər rant jə pərš də Kušmənəve utice an tom jə šou čez cješta an se pərlj zə agraje sojga vrta an pər agraj pəš dəmu. Dəma jə splajz gor pə štejngəh, šeu u soje kamra, uzjel ramonika, odoper okna an zəguod »Na juriš, na juriš ...«.

Babe pə Krtən uas sə ble anpikč raduvjedne, anmrua pə sə se Mirkiče tud bale an sə adzad zə kutrinam špjegale skuəjz okna. Kə sə šlišale ramonika, sə se zəčjele spravlet ukəp kar same od sebe. Hmal sə ble tom nə bərljaču se Krtnavarce, Rozika, Marica, Krstina, Žefka, Gabrijela an Ihana Tuončkava, sama Krogrca jə majkla. Mirkič pə jə guod an guod, potle pə zəčjel kričet na babe, də nej greje rajš dəmu kej djelat. Ma babe so mogle kəšna besjeda rejč, də jə škwoda socjalne za pjača. Mirkič tud če jə biu pjan, je tistu ad socjalne slišu, an gə je rəskurlu an jə zčjel žugat an na babe kričet, də so »egoisti«. Babe nisa dobra šlišele, kej je kriču Mirkič, ma njeki sə le ujele na uha.

»Kej, kej je rjek, də smo fašisti,« j hitra rekla Ihana. »Ti sakramejnsk trot ti, ti že medruge pakažema.«

»Ne, ne, ni rjek fašist, njeki drujga je rjek,« j rekla Marica.

»A vič hudiče, kəkwo mu teče jejsk. Ja, potle je rjek pa də smo nacist,« j rekla Žefka, də nə bi adzad astala.

»Ne, ne, tud two ni rjek,« se j aglasila Rozika.

»Ja, potle pə je zgwišna rjek, də smo komunisti,« se j adzad aglasila Krstina.

»Puste hudiče stat, sə vidte, də j trd ku brjekle,« je rekla Gabrijela.

Ma Mirkiču se jə two fajn zdjelu, k babe niso vjedle, kej nem jə kriču. Potle jə še anparkərt zakriču, d so »egoist, egoist«

Kə sə babe šlišale bešjeda »egoist«, sə kar abstale. Kej bi two pomjenlu, ni vjedla abedna. Ja tokrt ni blu ne interneta, ne televizje, som pə čje jə biu kəšən radio, časənk pə ni blu cajta zə brat. Kə sə vidle, də z Mirkičem nə bda pršle də konca, s se hitra pəbrale z brjača, Mirkič pə jə nətjegn ramonika an zəpjeu »ne za nas ni pregrad in ne mej, dokler tu so brigade, kdo zemljo »hkk« ukrade, na Slovenskem smo »hkk« gospodar« an j srejnə živu də nasledne səcjalne pədpure.